

Edukacija javnosti put ka održivom razvoju

Veljko Đukić

prof. dr sc. Panevropski univerzitet Apeiron, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, vljkuki@gmail.com

Biljana Đukić

dipl. inž. informatike, Osnovna škola Danilo Borković, Gradiška, Bosna i Hercegovina, biljanau@gmail.com

Sažetak: Namjena ovog rada je istaći potrebu edukacije javnosti, kako bi u svojstvu partnera svojim svjesnim djelovanjem doprinijela održivom razvoju. Javnost, neizostavni subjekt održivog razvoja, možemo definisati kao cjelinu obaviještenih i upućenih ljudi koji oblikuju opšte mišljenje-javno mnjenje. Javnost se ne može birati niti mijenjati, zbog čega je ostali subjekti održivog razvoja moraju prihvatiti takvom kakva jest i s njom saradivati.

Polazeći od zatečenog stanja, nužnosti uspostavljanja dvosmjerne komunikacije i odnosa s javnošću uočavamo da njena sposobnost procjenjivanja prijedloga, realnog postavljanja vlastitih zahtjeva te sudjelovanja u odlučivanju, zavisi od nivoa znanja o mogućem i dopuštenom.

Ključne riječi: javnost, komunikacija, održivi razvoj.

Primljen / Received: 24. maj 2016. / May 24, 2016

Prihvaćen / Accepted: 31 maj 2016. / May 31, 2016

UVOD

Mnogi još uvijek definišu odnose s javnošću kao puko uvjeravanje, odnosno običnu jednosmjernu komunikaciju čija je svrha uvjeravanje drugih. Praktično djelovanje odnosa s javnošću možemo prikazati kroz sljedeću definiciju: „Odnosi s javnošću su funkcija upravljanja koja procjenjuje javne stavove, identifikira strategije i postupke pojedinaca ili organizacije s obzirom na javni interes, te planira i provodi program za sticanje javnog razumijevanja i prihvaćanja“ [1]. Kratka i jednostavna definicija odnosa s javnošću bi glasila „Odnosi s javnošću čine zbir aktivnosti pomoću kojih se utiče na javno mnjenje“ [3].

Uspješni i kvalitetni odnosi s javnošću, odnosno dvosmjerna komunikacija između različitih javnosti su garancija uspjeha. Prema britanskom institutu -Institute for Public relations (IPR) odnosi s javnošću su planirani i kontinuirani napor da se ustanovi i održava dobra volja i međusobno razumijevanje između organizacije i njene javnosti. Sve ove definicije u prvi plan ističu aktivnosti koje se preduzimaju da bi se stvorili dobri i uspješni odnosi između organizacije i njene javnosti.

Prema Američkom udruženju za odnose s javnošću -Public Relations Society of America (PRSA) definicija glasi: „Odnosi s javnošću pomažu organizaciji i njenoj ciljnoj javnosti da se međusobno prilagode. Odnosi s javnošću predstavljaju napor organizacije da neku grupu ljudi pridobije za saradnju. Odnosi s javnošću pomažu organizacijama da

efektivno međusobno djeluju i komuniciraju s njima najvažnijim dijelom javnosti“ [2].

Iz navedenih definicija može se zaključiti da su odnosi s javnošću u suštini komunikacija, odnosno da se odnosi s javnošću u prvom redu bave komuniciranjem, pa tek onda još nešto drugo. Definisane PR-a kao zbira aktivnosti kojima se utiče na javno mnjenje, PR-a kao upravljačke funkcije kojom se uspostavljaju korisni odnosi između države i različitih javnosti, odnosno upravljanja komunikacijom između države i njenih javnosti, te definicije PR-a kao rada u javnosti, za javnost i s javnošću i kao zadovoljavajuće dvosmjerne komunikacije, kao da su pisane za PR zaposlenike u državnoj upravi. Navedene definicije bi trebale služiti kao svojevrsan vodič za PR zaposlenike u državnoj upravi, jer one ujedno govore i šta je posao PR zaposlenika.

KONCEPT ODRŽIVOG RAZVOJA

Ljudska civilizacija se neprekidno razvija, pa će se nastaviti trošenje resursa i prostora i u budućnosti. Životna sredina, međutim, ima svoje granice i u prostoru i u resursima, zato dalji njen razvoj mora biti usklađen i uravnotežen [4]. Koncept održivog razvoja označava mogućnost daljeg razvoja i povećavanje životnog standarda i blagostanja postojeće i budućih generacija. Sadašnje generacije treba za sebe da imaju određen kvalitet životne sredine, ali da ostave i budućim generacijama mogućnost da ostvaruju sebi isti kvalitet. Koncept održivog razvoja treba da zado-

volji potrebe sadašnje generacije, ali da ne dovede u pitanje budućnost narednih generacija. Definicija zvuči privlačno, ali njeno oživotvorenje nije lako, jer nema tehnologije bez nepoželjnih uticaja na životnu sredinu, a za smanjenje tog uticaja na dopuštenu mjeru potrebna su velika ulaganja. Sve to zahtjeva prije svega uspostavljanje pravila ponašanja, određivanje dugoročnih ciljeva usklađenih s ukupnim privrednim, društvenim i kulturnim razvojem na određenom području. To nedvosmisleno upućuje da je održivi razvoj moguće ostvariti jedino:

- usklađenom voljom svih učesnika što među ostalim uključuje i zadovoljavajući nivo znanja koje osigurava pozitivno društveno ponašanje izraženo prostornim planiranjem i utvrđivanjem zadovoljavajućih lokacija,
- novcem, koji za to treba osigurati razvijena i stabilna privreda,
- odgovornošću svih učesnika.

Održivi razvoj predstavlja trajni-beskonačni opstanak ljudske vrsta u svakom djelu svijeta i trajno postojanje svih elemenata biosfere, pa i onih koji nisu od velike koristi za ljudski rod. Neophodno je da se omogući dobra interakcija između životne sredine i razvoja koji obezbjeđuje blagostanje. Štete koje se učine životnoj sredini sada, preći će na naredne generacije. Održivi razvoj podrazumeva usklađenost između: privrednog rasta, socijalne pravde i zdrave životne sredine. Usklađeni privredni rast podrazumeva umjereno korišćenje prirodnih resursa, odnosno da se sa prirodnim resursima racionalno postupa.

Održivi razvoj mora da obezbjedi zdravu životnu sredinu, a za to su potrebni slijedeći postupci: zaustavljanje dalje degradacije na postojećem nivou, rekonstrukcija, revitalizacija, rekultivacija i druga vrsta obnove i primjena uputstava za održivi razvoj. Neodrživi razvoj znači da bi nekoliko generacija imale visok standard, a troškove prebacile narednim generacijama.

Ispravan postupak određivanja dopuštene mjere nepoželjnog uticaja na životnu sredinu jest povjeriti taj zadatak nauci. Ona jedina raspolaže znanjem, sposobnošću istraživanja, predviđanja i uočavanja potreba, u određenom trenutku za određeno vrijeme unaprijed, naučnom objektivnošću procijeniti kriterije prihvatljivosti.

Pri rješavanju neusklađenosti održivog razvoja treba imati na pameti da se i stručnjaci/naučnici razlikuju u načinu mišljenja i zaključivanja. Njihov status predvodnika čovječanstva u budućnosti obavezuje ih da svoje zaključke, prevladavanje međusobnih razlika i nalaženje zadovoljavajućeg rješenja zasnivaju isključivo na naučnim a nikako na interesnim mjerilima, jer ako nauka nije potpuno nezavisna, postaje beskorisna kao osnova političkih odluka. Kome vjerovati ako sumnjamo u nauku?

Održivi razvoj, usko vezan uz održavanje ljudske vrste, nadilazi rasne, nacionalne, ideološke, vjerske i političke okvire te izražava prednost ljudske vrste očuvanju jedinog staništa, tako da svaki djelić planete Zemlje bude zaštićen. Njegovo ostvarenje moguće je samo uz uravnoteženje ra-

znovrskih oblika ljudske misli i aktivnosti, sastavljenih od privrede, ekologije, kulture, civilizacije, razvoja, politike, sociologije, zakonodavstva, morala a prema nekim autorima religije i filozofije.

Međusobni odnosi svih za održivi razvoj zainteresovanih strana/učesnika obavezno uključuju i javnost. S obzirom da su definicija i zadaci javnosti koju čine jedinice lokalne samouprave, različite nevladine organizacije i ostali oblici neformalnog udruživanja, u uvodnom dijelu objašnjeni, nema potrebe posebno ih obraditi.

Provedba održivog razvoja suočena je s ponašanjem učesnika između krajnosti, svaka na svoj način negativno djeluje na održivi razvoj. Pritom, učesnici obavezno dotiču i složeno, vrlo osjetljivo područje morala. Ekološki problem su naveli filozofe da moralne pojmove prošire preko njihovih tradicionalnih granica. Na primjer, razvijanje filozofski adekvatnog opisa energetske ili demografske politike zahtijevalo je od filozofa da razmisle o moralnom status nečega što je drugačije od živih ljudskih bića. Praksu proširivanja moralnog dostojanstva da bi se obuhvatili i budući ljudi ili razvila nova ljudska prava možemo identifikovati kao antropocentrični ekstenzionizam. Etika se proširuje preko tradicionalnih granica, ali samo ljudska bića nastavljaju da posjeduju moralno dostojanstvo. Naše dužnosti, poput dužnosti da se ne zagađuje, jesu dužnosti u odnosu na životnu sredinu, ali nisu dužnosti prema životnoj sredini.

Jedna od krajnosti trenutnog stanja jest bezobziran pristup pojedinih investitora koji održivi razvoj vide samo kao smetnju beskompromisnom iskorištavanju prirodnog bogatstva radi ostvarenja što većeg profita, bez ikakve brige za životnu sredinu, ljude ili dugoročne posljedice na razvoj. U nastojanju da se odbrani od posljedica namjera takvih investitora, javnost ponekad odlazi u drugu krajnost izraženu odbijanjem bilo kakvog zahvata u okolini, pod kojim uglavnom podrazumijevamo gradnju različitih građevina. Strahujući od zagađenja životne sredine i nezaštićenosti od rizika neispunjenih obećanja investitora, potvrđeno lošim iskustvima iz prošlosti (npr. Željezara Zenica) naknadno osvješćena javnost svaki dalji rizik uzrokovan novim zahvatom u životnoj sredini smatra nametnutim. Tako shvaćen, zahvat izaziva protivljenje, čijim manipulisanjem mogu biti uzrokovani snažni mobilizacijski učinci.

Podaci i strahovanja koja javnost navodi kao argument protiv zahvata u životnoj sredini su istiniti, jer mnogo toga se dogodilo što je javnost naučilo da djelovanjem na uzroke spriječi štetne događaje i njihove posljedice. Otpori jedinica lokalne samouprave, s uporištem u prošlosti, prema izgradnji građevina na njihovom području, u pravilu se svode na odbijanje objektivnog stručnog izlaganja potencijalnog investitora, čak i kad je potkrijepljeno pozitivnim primjerima i mjerljivim veličinama te otvoreno izražavanje nepovjerenja u stručne studije i unaprijed date obaveze investitora da će građevine biti izvedene prema najstrožijim tehničkim i pravnim normama zaštite životne sredine.

Objektivno gledano, takvim pristupom, sprječava se

nastajanje štetnih događaja, vrlo brzo dolazimo na raskrnicu. Jedan put vodi prema potpunoj zabrani bilo kakvog zahvata u životnoj sredini. Najlakše je reći da nećemo ništa graditi što je slično, u sadašnjem vremenu neostvarenom zahtjevu za povratkom u idilu kamenog doba, kada nije bilo zagađenja uzrokovanih prljavom tehnologijom. Pritom se niko od zagađivača ne odriče komfora koji pružaju proizvodi prljave tehnologije, npr. električne energije, koja ni u kom slučaju ne nastaje sama od sebe. Protivljenje je usmjereno prema izgradnji takvih građevina u svom dvorištu, a zadovoljavanje vlastitih potreba „rješava“ se predlaganjem gradnje na drugoj lokaciji. Očekuje li predlagač da će druga jedinica lokalne samouprave s razumijevanjem prihvatiti zadovoljavanje njegovih potreba za komforom i čistom životnom sredinom i dobrovoljno pristati na zagađenje vlastite okoline? Realno, to je poziv svim jedinicama lokalne samouprave u BiH da odbiju gradnju u svom dvorištu, a rezultat društveno štetan uticaj na razvoj. Ako se jedinice lokalne samouprave, čak i pored obaveze investitora da će za zaštitu životne sredine primijeniti najstrožije svjetske norme i ekološku rentu, uporno protive gradnji-prijeti ulazak u slijepu ulicu, jer se postavlja pitanje, kako se razvijati ako se nigdje ne smije graditi[5].

ISKUSTVA U KOMUNIKACIJI

Zanemarivanjem interesa javnosti uzrokuje napetost, koja ponekad prijeti prerastanjem u sukob s društveno štetnim odmjerenjem političkih snaga javnosti i strane koju javnost smatra odgovornom. U pravilu se to svodi na sukob investitora i jedinica lokalne samouprave odnosno nevladinih organizacija. Razuman investitor uz stručna lica i odgovorne strukture uključuje i javnost kao neizbježnog učesnika održivog razvoja.

Iskustva u komunikaciji s javnošću potvrđuju da različite navike, nivo kulture i upućenost o uticaju određenih zahvata u životnoj sredini, uzrokuju različito reagovanje na zamisao o tom zahvatu. Uklanjanje straha i predrasuda javnosti, uzrokovanih nasleđenom zastarjelom tehnologijom, nedovoljnom zakonskom regulativom, nebrigom i zanemarivanjem životne sredine, moguće je samo uz višestruko provjeren dokaz da je praktičnom primjenom naučnih i iskustvenih saznanja, pravne regulative i odgovornom saradnjom objektivno obaviještene javnosti, moguće izgraditi rizične objekte unutar društvenim i tehničkim normama dopuštenih ograničenja.

Osnovni problem u početnoj fazi jest kako ostvariti dokaz koji je moguće dobiti samo ako se gradi, kad dio javnosti svojim otporima onemogućuje gradnju. Argumentovano utvrđivanje društveno najprihvatljivije lokacije budućeg objekta i dokazivanje kako niko nije smišljeno, protiv interesa jedinice lokalne samouprave, zahtjeva puno strpljenja.

Da odnos prema javnosti nije svojstven samo BiH, potvrđuje i Konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka te pristupu pravosuđu u stvarima vezanim za životnu sredinu (Arhuska Konvencija) koja je

usvojena kao završni akt Četvrte ministarske konferencije “Životna sredina za Evropu” 1998. godine. BiH je pristupila Arhuskoj Konvenciji 15.9.2008.godine. Neobičan pristup materiji i postavljeni dometi ove konvencije daju za pravo da se ona odredi kao najmoderniji međunarodni pravni akt evropskog karaktera koji za cilj ima postavljanje osnova za unapređenje demokratskog i civilnog društva s posebnim akcentom na sudjelovanje javnosti u odlučivanju u oblasti životne sredine.

Jednom uspostavljenju pozitivnu komunikaciju treba održavati i unapređivati. Posebno je to značajno za one čija ih djelatnost čini trajno potencijalnim investitorima: vodoprivredu, elektroprivredu, telekomunikacije, željeznicu i dr.

U razvijenim zemljama uobičajen način saradnje investitora, državnih organa i jedinica lokalne samouprave su: zakonom i normama osigurano udovoljavanje društvenim zahtjevima, poštovanje dogovora, odgovarajuća naknada jedinici lokalne samouprave za korišćenje zemljišta, tzv. ekološka renta, izgradnja škola, ambulanti, sportskih objekata, sponzorisanje raznih organizacija i događaja i sl. Treba istaći da ekološka renta nije u BiH nepoznata. Primjer je Elektroprivreda FBiH i RS koje plaćaju naknadu jedinicama lokalne samouprave na čijem su prostoru locirani njihovi objekti, na ime korištenja prostora.

Ministarstva nadležna za zaštitu životne sredine FBiH i RS samostalno ili u saradnji sa udruženjima i fondacijama promovišu zaštitu životne sredine i pružaju informacije o životnoj sredini na transparentan način, korištenjem publikacija u štampanoj i elektronskoj formi koje su lako dostupne javnosti, kao i korištenjem sredstava javnog informisanja.

U slučaju neposredne opasnosti po ljudsko zdravlje ili životnu sredinu, državni organi samostalno ili u saradnji sa udruženjima i fondacijama sve podatke koje posjeduju, blagovremeno dostavljaju zainteresovanoj javnosti ugroženih područja radi preduzimanja mjera za sprečavanje ili ublažavanje štete koja proizilazi iz određene opasnosti.

Pristup javnosti informacijama, učestvovanje u odlučivanju i zaštiti prava iz oblasti zaštite životne sredine imaju sva fizička lica bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili mjesto prebivališta i pravna lica bez obzira na sjedište.

Nadležni organi moraju obezbijediti besplatan uvid u sve informacije o životnoj sredini za koje postoji zahtjev javnosti, kao i kopiju dokumentacije koja sadrži takvu informaciju. Uvid se odnosi na:

- opis lokacije, fizičkih i tehničkih karakteristika predložene aktivnosti uključujući procjenu očekivanih emisija,
- opis značajnih uticaja predložene aktivnosti po životnu sredinu,
- opis mjera koje su predviđene za sprečavanje i/ili smanjenje tih uticaja, uključujući emisije,
- prikaz osnovnih alternativnih rješenja,
- stručna mišljenja,
- kratak netehnički rezime navedenih podataka.

Svako lice koje smatra da njegov zahtjev za pristup informacijama nije razmatran, da je neosnovano odbijen, da na njega nije u potpunosti odgovoreno, ima pravo pokretanja postupka za zaštitu svojih prava.

DRUŠTVENA OBAVEZA SREDSTAVA JAVNOG INFORMISANJA

Sud javnosti, između ostalog, ovisi i o tome koliko su joj sredstva javnog informisanja, u svojstvu nepristrasnog istražioca istine, pružila jasne, tačne, pravovremene i potpune informacije. Pritom su sredstva javnog informisanja suočena s različitim interesima i okolnostima koji utiču na njihovu objektivnost. Odgovorna društvena obaveza sredstva javnog informisanja koja sudjeluju u objavljivanju priloga o održivom razvoju jest isključiti senzacionalizam i u postupak obavještavanja uvesti sposobne da stručno i mjerodavno doprinose podizanju nivoa znanja i upućenosti javnosti. Od njih treba zahtijevati da na javnosti razumljiv način sistemski, počev od objašnjenja pojmova, postepeno prelaze na složenije teme.

Povjerenje javnosti u sredstva javnog informisanja osigurava njihova profesionalnost, objektivnost i odgovornost kojom izvještavaju, te moralna načela koja pritom slijede. U takvom pristupu javnost prepoznaje zaštitu od manipulisanja sa njom. Objektivnost sredstva javnog informisanja prema vlastitoj tvrdnji njihova osnovna odlika-te profesionalnost, obavezuje ih da utiču i na uklanjanje vijekovima stvaranog uvjerenja da zakoni koje je donijela država nisu u interesu njenih građana.

Nužno je upozoriti da se podilaženjem javnosti ostvaruje njeno povjerenje. Pritom, veliku ulogu ima televizija. Poznato je kao živu sliku praćenu komentarom javnost prihvata kao istinu, a ono što nije objavljeno odnosno viđeno na TV kao da se nije dogodilo. S obzirom da svako ima pravo na vlastito mišljenje, ako mu se nešto čini neprihvatljivim, najbolje je zatražiti stručno tumačenje od strane mjerodavne osobe ili više njih. Obrada informacije, ovisno o vlastitom znanju, razumijevanju i ličnom pristupu onog tko je obrađuje, te potreba za njenim skraćivanjem radi uvrščivanja u raspoloživi prostor, može je iskriviti i pogrešno prenijeti javnosti. Ispravnost takve obrade može ocjeniti samo tim stručnjaka, što zahtjeva saradnju s njima, a ne samovoljnu interpretaciju.

Pojedine reakcije javnosti na planirane zahvate u životnoj sredini upozoravaju na nedovoljno poznavanje postoji li i koja zakonska regulative o zaštiti životne sredine, a da poznavanje njenog sadržaja i ne spominjemo. Npr. malom dijelu javnosti je poznato zakonom uvedeno načelo "zagađivač plaća", koje uz ostale odredbe jedinicama lokalne samouprave u svojstvu predstavnika javnosti daje snažno sredstvo uspostavljanja odnosa s potencijalnim investitorom. Takvo stanje zahtjeva odgovor na pitanje ko je i zašto propustio to saopštiti javnosti i podučiti je da svoja prava štiti, prije svega, primjenom zakona.

Pojava da sredstva javnog informisanja, izuzev struč-

nih časopisa, uglavnom ne saopštavaju javnosti pozitivne informacije, upozorava na potrebu promjene kriterija izbora informacija i načina njihova objavljivanja. Ponekad se bombastičnim, medijski atraktivnim ali jednostranim informisanjem unaprijed pridobivaju simpatije opredjeljene javnosti, plašeći je katastrofičnim predviđanjem budućnosti. Npr. javnost se upozorava kako danas niko pametan ne gradi termoelektrane. Tvrdnju pobijaju lako dostupni podaci o broju Termoelektrana (TE) koje se u svijetu grade i o onima čija je gradnja u planu, ne samo u nerazvijenim nego i u najrazvijenijim zemljama. Ovakvo saopštenje ima samo jednu stranu, onu najcrnju, bezizlaznu, kojom se javnost navodi na odbacivanje svake pomisli na bilo kakvu gradnju u našem dvorištu. Njome se javnost uvlači u mistično područje "ugroženosti" kako bi se uplašena opasnostima i vlastitom bezizlaznom budućnošću suprotstavila bilo kakvoj gradnji na svom području. Na taj način se javnost nesvjesno odriče razvoja, što je izraz nerazumijevanja uzrokovanog pogrešnim "usmjeravanjem". Društveno koristan pristup sredstva javnog informisanja jest objektivno istražiti i objaviti tko je tu podbacio i zašto, odnosno stoji li iza toga nečiji interes i zašto, a edukacijom poboljšati javnosti sposobnost prepoznavanja.

Rasprave vođene povodom prijedloga izgradnje Hidroelektrana na rijeci Drini pokazale su da je, osim onih koji su se kategorički protivili izgradnji, bilo i onih koji na tim područjima žive, ali drugačije razmišljaju. Uočljivo je da su sredstva javnog informisanja uglavnom prešutjela slojevit odnos javnosti prema tom problem. Većina je isticala samo i isključivo reakcije izražene velikim NE! Drugačija razmišljanja ljudi koji u tim područjima žive kao da nisu postojala. Provode li to neka sredstva javnog informisanja ekološko jednomylje kako bi sve jedinice lokalne samouprave u BiH odbile gradnju u svom dvorištu i suočile BiH s nemogućnošću razvoja?

ZAKLJUČAK

Od javnosti koja u svojstvu partnera sudjeluje u ostvarenju održivog razvoja, očekuje se odgovoran pristup što od nje zahtjeva:

- sposobnost prepoznavanja istinite, zasnovane i dokazane informacije, bez koje nema ispravnog zaključivanja i odlučivanja čime se u velikoj mjeri uklanja strah, smanjuje podlijeganje senzacionalističkom pristupu onih koji strah javnosti od zagađenja i uništenja životne sredine žele iskoristiti za svoje ciljeve, a razumijevanje potrebe održivog razvoja zamjenjuje NIMBY efekt,
- sposobnost prepoznavanja i onemogućavanja manipulacija kojima je svrha uz sudjelovanje javnosti i na njen račun ostvariti ciljeve koji nisu uvijek i njeni,
- poznavanje osnova zakonske regulative i shvatanje da je to pozitivan akt države, sa svrhom da se ograničenjima, odnosno kontrolom nad zahvatima u životnoj sredini osigura održiv razvoj,
- znati kako i na koga djelovati da društvene norme

budu prilagođene njenim interesima, te potrebama i opravdanim zahtjevima održivog razvoja koji osigurava ekološku stabilnost.

Partnerska sposobnost se stiče iskustvom, ali puno brže edukacijom, koja između ostalog, mora upozoriti da je sada nemoguće odreći se tekovina razvoja i vratiti se u kameno doba. Veliki broj učesnika zahtjeva nužnu slojevitost edukacije i upozorava da je ona osim javnosti potrebna i svim ostalim učesnicima ostvarenja održivog razvoja (državnim organima, jedinicama lokalne samouprave, finansijerima, stručnim licima-raznih profila, korisnicima objekata, sredstvima javnog informisanja).

Poznavanje aktivnosti svih učesnika povećava upućenost javnosti i njenu sposobnost provjere da li su svi učinili sve što je potrebno za ostvarenje održivog razvoja.

LITERATURA

- Betteke, V. R. (2004). *Public Relations and Communication Management in Europe: A Nation-By-Nation Introduction to Public Relations Theory and Practice*, Berlin: Walter de Gruyter, str. 154.
- Davis, J. A. (2004). *Everything You Should Know About Public Relations*, London: Kogen page, str. 54.
- Eduard, E. O. (1995). *Odnosi s javnošću*, Zagreb: Nakladnička kuća Edo, str. 95.
- Đukić, V. (2011). *Ekološki menadžment i održivi razvoj*, Međunarodna konferencija - Održivi razvoj i očuvanje biodiverziteta, Banja Luka: Panevropski univerzitet Apeiron, str. 257.
- Đukić, V. (2011). *Evropska politika održivog razvoja*, Međunarodna konferencija - Održivi razvoj i očuvanje biodiverziteta, Banja Luka: Panevropski univerzitet Apeiron, str. 115.

Education of the Public the Way to Sustainable Development

Veljko Đukić

Prof. dr. sc. Pan-European University Apeiron, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, vljkuki@gmail.com

Biljana Đukić

Bachelor of IT Engineering, Danilo Borković Elementary School, Gradiška, Bosnia and Herzegovina, biljanau@gmail.com

Abstract: The purpose of this paper is to point out the need to educate the public, so that it could, by its deliberate action, contribute to the sustainable development. The public, an unavoidable subject of sustainable development can be defined as a totality of the informed and knowledgeable people who form general opinion-public opinion. The public cannot be chosen or changed, and therefore other subjects of sustainable development have to accept it as it is and cooperate with it.

Starting from the present state and the need for establishing a two-way communication and relationship with the public, we notice that its capability to judge a proposal, to make its demands and to participate in decision making, depends on the level of knowledge about what is possible and permissible.

Key words: public, communication, sustainable development.